

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:103

av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

Grundlagsskydda gemensamt ägd egendom

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur ett grundlagsskydd för gemensamt ägd egendom kan utformas och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

De senaste åren har politiker runt om i landet sålt ut stora delar av vår gemensamma egendom, såsom skolor, vårdcentraler, apotek och allmännyttans lägenheter. Listan kan göras lång på sådant som har sålts ut från kommuner, landsting och stat. Många gånger har dessa privatiseringar och utförsäljningar skett till långt under marknadspris och ofta har det inneburit att samhällsnyttiga funktioner slagits sönder. Detta i kombination med att utförsäljningarna är mer eller mindre oåterkalleliga gör situationen allvarlig. När egendomen väl har sålts ut är det mycket svårt att köpa tillbaka den. Det som tar flera decennier för det offentliga att bygga upp kan säljas ut på bara något år.

Beslut som får så stora konsekvenser och som är så svåra att återställa ska inte kunna ske lättvindigt. Därför finns det skäl att kringgärda utförsäljningar med särskilda regler. I grundlagarna finns ett starkt skydd för den privata äganderätten, men motsvarande skydd för den gemensamma egendomen är mycket svagt.

Vänsterpartiet vill därför införa ett grundlagsskydd för det vi äger tillsammans. Vi föreslår att det för att sälja ut gemensamt ägd egendom ska krävas kvalificerad majoritet, det vill säga tre femtedels majoritet, alternativt två likalydande beslut med mellanliggande val så att medborgarna får möjlighet att säga sitt. Något av dessa villkor måste vara uppfyllt. Detta skydd ska föras in i grundlagen och gälla på såväl statlig nivå som på landstings- och kommunnivå. Bestämmelsen ska gälla all gemensamt ägd

egendom vars värde överskrider en viss beloppsgräns. För att undvika att skyddet kringgås genom att en försäljning delas upp i flera mindre steg, bör särskilda regler införas för vad som räknas som en och samma försäljning. Reglerna för vad som räknas som en och samma upphandling kan här vara en förebild.

Statlig egendom

I 9 kap. 9 § regeringsformen anges att "Riksdagen beslutar om grunder för förvaltningen av och förfogandet över statens tillgångar". Riksdagen har med stöd av denna paragraf beslutat att reglera detta närmare i budgetlagen. Bestämmelserna i budgetlagen innebär att regeringen har rätt att besluta om försäljning av aktier eller andelar i ett företag där staten har mindre än hälften av aktierna, om inte riksdagen bestämt annat för företaget, och att riksdagen kan besluta att regeringen får sälja ut eller på annat sätt minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer av rösterna för samtliga aktier eller andelar. Beslutet tas i riksdagen genom ett enkelt majoritetsbeslut. Genom att grundlagsskydda statlig egendom skulle man kunna införa regler om att en utförsäljning bara kan göras om det finns kvalificerad majoritet för det, alternativt två beslut med val emellan, för att kunna besluta om utförsäljning.

Kommunal egendom

Försäljning av kommunal egendom regleras i kommunallagen. I princip innebär regeringen att utförsäljningar inte får göras så att det otillbörligt gynnar någon. I praktiken har det visat sig att regeringen är helt otillräcklig, och på samma sätt som vid statlig egendom behöver den gemensamt ägda egendomen skyddas genom regler som innebär att utförsäljning bara kan göras om det finns kvalificerad majoritet för det, alternativt två beslut med mellanliggande val, för att kunna besluta om utförsäljning.

Vänsterpartiets förslag

Ett grundlagsskydd för gemensamt ägd egendom skulle exempelvis kunna uppnås genom ett tillägg till 2 kap. 15 § regeringsformen. Bestämmelsen reglerar skyddet för privategendom och har en anknytning till det skydd för gemensamt ägd egendom som vi föreslår. Den här sortens ändringar i grundlagen kräver dock och bör naturligtvis föregås av en ordentlig utredning. Det bör därför utredas hur ett grundlagsskydd för gemensamt ägd egendom kan utformas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Mia Sydow Mölleby (V)

Torbjörn Björlund (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)